

Europska
komisija

HRVATSKA KOŠARICA PREHRAMBENIH PROIZVODA

ZAGREB

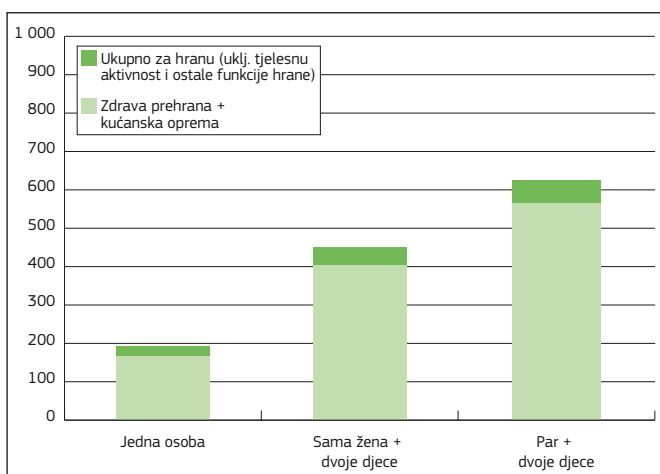
→ Europska mreža referentnih proračuna projekt je koji financira Europska komisija, čiji je cilj razvoj međunacionalnih usporedivih referentnih proračuna u svim državama članicama EU-a. Referentni su proračuni košarice proizvoda i usluga koji se smatraju nužnima za pojedinačno kućanstvo kako ono postiglo prihvatljiv životni standard unutar određene države, regije ili grada. Pripremanje referentnih proračuna zajedničkom metodologijom može pomoći državama članicama EU-a u oblikovanju učinkovitih i odgovarajućih mjera potpore dohotku te potaknuti zajedničko učenje i razmjenu najboljih praksi. Više informacija o projektu, kao i potpuna izvješća zemalja možete pronaći na internetskoj stranici Europske komisije: <http://europa.eu/!CC79TD>

Hrvatska košarica prehrambenih proizvoda naznačuje mjesečni proračun potreban za odgovarajući unos hrane u trima referentnim kućanstvima (koja se sastoje od djece i ljudi radne dobi dobra zdravlja, bez invaliditeta, koji žive u glavnom gradu). Košarica uključuje proračun za hranu i kuhinjsku opremu potrebnu za pripremanje, posluživanje, jedenje i pohranjivanje te hrane. Nadalje, uzima u obzir proračun potreban za tjelesnu aktivnost i za ostale

funkcije hrane poput, primjerice, socijalne funkcije. Košarica prehrambenih proizvoda razvijena je u skladu s nutricionističkim preporukama i nacionalnim prehrambenim smjernicama te nacionalnim smjernicama o prehrani te uzima u obzir kulturne posebnosti hrvatskih prehrambenih navika. Izvedivost i prihvatljivost košarice potvrđene su raspravama s fokusnim skupinama koje su uključivale građane različitih socioekonomskih zaleta.

1. Ključni nalazi

Hrvatski proračun za hranu: mjesečni iznosi u eurima⁽¹⁾, Zagreb, ožujak 2015.

Mjesečni proračun potreban za zdravu prehranu u Hrvatskoj iznosi **166 eura za jednu osobu i 564 eura za obitelj s dvije odrasle osobe i dvoje djece**. Ako u proračun treba uvrstiti tjelesnu aktivnost te ako se u obzir uzmu i ostale funkcije hrane (jedenje u restoranu, praznici itd.), **ukupni mjesečni proračun**

za hranu penje se na **193 eura za jednu osobu i 625 eura za obitelj s dvije odrasle osobe i dvoje djece**.

2. Nacionalne posebnosti

Razvijanje međunacionalnih usporedivih europskih referentnih proračuna zahtijeva objašnjenje razlika među pojedinačnim proračunima država članica u skladu s institucionalnim, kulturnim, klimatološkim i gospodarskim kontekstom zemlje u pitanju. Hrvatska košarica prehrambenih proizvoda u obzir uzima sljedeće čimbenike:

→ Prehrambene navike

Prema zdravstvenom ispitivanju iz 2003., prekomjernu tjelesnu težinu u Hrvatskoj ima 68,3% muškaraca i 58,2% žena. Među njima pretilo je 21,6% muškaraca i 22,7% žena. Čini se da se stope dramatično povećavaju za osobe starije od 50 godina. Stanovnici Hrvatske skloni su konzumiranju previše masnoće, dok im je unos ugljikohidrata ispodprosječan. Ispitivanje Zdravstveno

⁽¹⁾ 1 EUR = 7,6481 HRK

ponašanje djece školske dobi, provedeno 2006., otkrilo je da 14,7 % djece ne doručkuje tijekom tjedna te da samo 49,4 % jedanaestogodišnjaka i samo 24,1 % petnaestogodišnjaka svakodnevno jede voće. U drugom ispitivanju iz 2011. utvrđeno je da Hrvati potroše 31,7 % prosječnih godišnjih izdataka u kućanstvu na hranu i piće.

➔ Nacionalne smjernice o hrani

Hrvatska se tek mora usuglasiti oko nacionalnih prehrambenih smjernica temeljenih na hrani za odrasle. Glavno tijelo odgovorno za pitanja javnog zdravlja u Hrvatskoj jest Hrvatski zavod za javno zdravstvo, koji djeluje kroz mrežu regionalnih zavoda. Neki od tih regionalnih zavoda objavili su prehrambene smjernice. Primjerice, Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije razvio je piramidu hrane koja se sastoji od šest skupina hrane na četirima razinama: proizvodi od žitarica, povrće i voće, mliječni i mesni proizvodi te slatka i masna hrana. Nadalje, kao dio Akcijskog plana za sprječavanje i smanjenje prekomjerne tjelesne težine, koji je hrvatska Vlada donijela u srpnju 2010., Ministarstvo zdravlja razvilo je nacionalne smjernice za prehranu učenika u osnovnim školama i za osobe starije životne dobi. Točan sadržaj košarice prehrambenih proizvoda utvrđen je u konzultaciji s nutricionistima iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te na temelju prehrambenih smjernica za prehranu za djecu, zajedno sa shvaćanjem da je odraslima potrebno približno 2 000 kalorija na dan.

➔ Cijena košarice

Cijena košarice prehrambenih proizvoda izračunana je u ožujku 2015. Izabran je jedan trgovački lanac s najvećim tržišnim

udjelom u Hrvatskoj. Nalazi se diljem zemlje i nudi proizvode različite kvalitete i cijene, od jeftinih vlastitih robnih marki do najpopularnijih lokalnih i međunarodnih robni marki te proizvoda premium robne marke. Taj se trgovački lanac može se pohvaliti različitim vrstama trgovina, od malih lokalnih trgovina do velikih supermarketa. Stoga se cijena utvrđivala u trgovini srednje veličine kako bi se izbjeglo odstupanje cijena koje je rezultat veličine trgovine.

➔ Tjelesna aktivnost

Uz proračun potreban za zdravu prehranu, košarica prehrambenih proizvoda uključuje i minimalni proračun za tjelesnu aktivnost, što je u nacionalnim smjernicama predstavljeno kao opći zahtjev zdravoga životnog stila. Budući da se hrvatski Nacionalni plan za prevenciju i kontrolu prekomjerne tjelesne težine i pretilosti usredotočuje i na tjelesnu aktivnost s općim ciljem sprječavanja pretilosti, odlučeno je da će se u izračun uvrstiti trošak plaćene tjelesne aktivnosti u vrijednosti odlazaka na plivanje na lokalni bazen dvaput na tjedan.

➔ Ostale funkcije hrane

Košarica prehrambenih proizvoda također uključuje socijalne, kulturne, vjerske i emocionalne funkcije hrane koje su sudionici fokusne skupine procijenili nužnima za odgovarajuće sudjelovanje u hrvatskome društvu. Hrana može jačati društvene odnose i pomoći u razvoju prijateljstava te poboljšati odnose sa susjedima. Također može biti važna i u pogledu odmora. Kuhanje svećanih obroka za praznike i blagdane, povremeno pozivanje prijatelji i obitelji na večeru smatraju se temeljnim funkcijama hrane.